

Sinds dit academiejaar heeft Vlaanderen er een nieuwe professionele bacheloropleiding bij: Pedagogie van het jonge kind. KIDDO sprak met de verantwoordelijken voor de opleiding, die in drie hogescholen wordt aangeboden.

Een nieuwe bachelor

In tegenstelling tot heel wat andere landen, was er bij ons nog geen opleiding voor de kinderopvang op bachelorniveau. Nochtans was daar behoefte aan', stelt Lien Werbrouck, opleidingshoofd van de opleiding aan de Karel de Grote-Hogeschool in Antwerpen. De gloednieuwe studierichting Pedagogie van het jonge kind bereidt mensen voor op een loopbaan als pedagogisch coach in de kinderopvang. 'Afgestudeerden zullen terecht komen in kinderdagverblijven en voorzieningen voor buitenschoolse opvang', zegt Lien Werbrouck, 'maar ook in de diensten voor opvanggezinnen, ckg's, Kind&Gezin, ontmoetingsplaatsen, opvoedingswinkels, preventieve gezinsondersteuning, cultuureducatieve centra, enzovoort.'

Afgestudeerd als...

'In de kinderopvang zullen de nieuwe bachelors sleutelfiguren zijn. Zij vormen de schakel tussen de verantwoor-

delijke en de begeleiders', legt Geert De Raedemaeker uit, opleidingshoofd aan de Erasmus Hogeschool in Brussel. 'De professionals die uit deze richting komen, zullen de begeleiders coachen bij de omgang en de communicatie met kinderen en ouders. Belangrijk daarbij is dat ze dat doen terwijl ze samen met de begeleiders meewerken op de werkvloer en als een soort rolmodel fungeren', vult Caroline Detavernier aan, opleidingsdirecteur bij de Artevelde Hogeschool in Gent. 'Op die manier zullen ze de pedagogische visie van de voorziening in de praktijk tot leven brengen, mét respect voor de vaardigheden en de competenties van de begeleiders.'

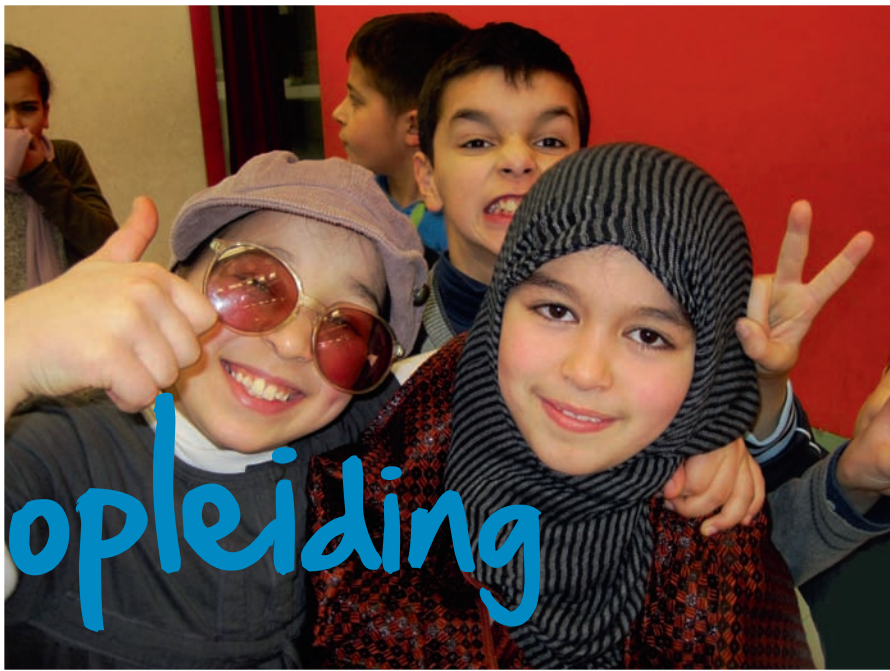
Waarom zijn de nieuwe functie en de nieuwe opleiding zo noodzakelijk? 'In de Vlaamse kinderopvang zijn heel veel mensen met een grote gedrevenheid aan het werk', stelt Caroline Detavernier. 'Dat geldt ook voor de verantwoordelijken. Alleen hebben zij al veel taken, onder meer door de grote hoeveelheid administratie en regelgeving, dat de tijd hun soms ontbreekt om het pedagogisch beleid, dat wel op papier staat, tot leven te brengen.'

Het is precies die leemte die de nieuwe bachelors zullen invullen. Tijdens de driejarige opleiding leren de studenten werken met kinderen van 0 tot 12 jaar, met ouders, met het team van kindbegeleiders en met externe partners. Op het programma van de opleiding staan onder meer de ontwikkeling van kinderen en hoe die gestimuleerd kan worden, gezondheid en veiligheid, communicatie, opvoeding, muzikale ontwikkeling, enzovoort. Bij de Erasmus Hogeschool krijgt het muzikale aspect zelfs extra aandacht.

Professionalisering van de kinderopvang

Volgens Lien Werbrouck is de nieuwe opleiding een logische stap in de verdere professionalisering van de sector en de verbetering van de kwaliteit. 'De sector zelf heeft uit-

drukkelijk om deze opleiding gevraagd. Ook internationale voorbeelden leren ons dat een opleiding kinderopvang op bachelorniveau nodig is. Vergeet niet dat de opleidingsvereisten voor medewerkers in de Vlaamse kinderopvang zeer beperkt zijn. Uit studies blijkt dat de kwaliteit hoger is en kinderen meer gelijke kansen krijgen wanneer er meer bachelors in de kinderopvang werken. Logisch, want wie goede voorschoolse opvang heeft genoten, start beter met zijn schoolloopbaan.'

Eigen handelen in vraag stellen

De opleiding heeft de ambitie om 'reflecterende professionals' te vormen, mensen die hun eigen handelen, en dat van het hele team, voortdurend in vraag stellen. Wat doen we en waarom doen dat? Waarom werkt het beter op deze of gene manier? 'Ik ben ervan overtuigd dat die houding stilaan ook in de rest van het team zal doorsijpelen, dat begeleiders na verloop van die tijd ook steeds meer die basishouding zullen aannemen', zegt Lien Werbrouck. 'Er zijn trouwens al heel wat begeleiders die dat nu al doen.' Detavernier vult aan: 'Om dat reflecteren verder te ondersteunen, introduceren we in de opleiding de methodiek van praktijk-analyse.' Een andere competentie is respect voor diversiteit en voor de uniciteit van ieder kind en iedere partner in de kinderopvang. De pedagogisch coach moet iedere situatie kunnen bekijken vanuit het perspectief van iedere betrokkene.

Modulair

De nieuwe opleiding wordt vanaf dit academiejaar aangeboden in Gent, Antwerpen en Brussel, en is modulair opgebouwd. Per module staat één thema centraal (het jonge kind, het oudere kind, ouders, samenwerken als team, maatschappelijke functie

van de kinderopvang, ontwikkelingsondersteuning...). De modules variëren van vier weken in Gent tot een semester in Brussel. Ze bestaan uit blokken van theorie en praktijkstage, en eindigen met een examenperiode of evaluatie.

De link met de praktijk

In de zeer praktijkgerichte opleiding lopen de studenten al in het eerste semester stage. Lien Werbrouck: 'Heel wat voorzieningen hebben zich al aangeboden als stageplaats. Een belangrijk criterium daarvoor is dat er al iemand op bachelorniveau werkt. Gezien de duidelijke tendens dat steeds meer bachelors tewerkgesteld worden in de sector, zal dat geen probleem opleveren.' Eerstejaarsstudenten kunnen tijdens hun stages juist veel leren van het observeren van begeleiders. Op hun beurt kunnen studenten met de kennis die ze op school opdoen, helpen om het opvangmilieu te verrijken. Daarin zit precies hun meerwaarde voor de stageplaats.

De stagiairs krijgen hiervoor gerichte opdrachten. Bijvoorbeeld samen met een begeleider een rapport over welbevinden en betrokkenheid invullen. Of samen een gesprek met ouders voorbereiden. 'Uiteindelijk moet het een gewoonte worden om daarover te praten met elkaar. Het delen en bevragen van de eigen ervaring moet een deel van de cultuur in de kinderopvang worden', meent Geert De Raedemaeker.

Toch lijkt het niet evident dat piepjonge studenten begeleiders coachen die soms ouder zijn en een jarenlange ervaring hebben. Lien Werbrouck geeft toe dat dit gevoelig kan liggen. 'De stap naar coaching wordt ook niet van de ene dag op de andere gezet. Het is een proces waaraan wij als

Lien Werbrouck

Geert De Raedemaeker

Caroline Detavernier

'De functie van pedagogische coach bestaat nog niet. Het wordt dus onvermijdelijk een beetje zoeken'

Lien Werbrouck

school veel aandacht willen besteden. Wij zullen dat van dichtbij opvolgen, in nauw overleg met de stageplaats.’ Geert De Raedemaeker benadrukt dat het coachen enkel kan slagen wanneer uitdrukkelijk respect wordt getoond voor de ervaring en de expertise van de begeleiders. ‘De praktijk in vraag stellen moet altijd gebeuren vanuit een waarderende, niet-oordelende houding.’

De stages worden zo georganiseerd dat studenten voldoende tijd op één stageplek kunnen doorbrengen. ‘Enerzijds is het belangrijk dat onze studenten allerlei soorten voorzieningen leren kennen. Anderzijds willen we dat de studenten en de begeleiders in de voorziening de tijd krijgen om een relatie op te bouwen’, stelt De Raedemaeker. ‘Bij ons volgt telkens één vaste persoon een bepaalde stageplaats op.’ ‘De functie van pedagogische coach bestaat nog niet. Het wordt dus onvermijdelijk een beetje zoeken tijdens de stages’, weet Lien Werbrouck. ‘Er zal veel begeleiding, ondersteuning en dialoog tussen werkvloer en school nodig zijn. Want het is uiteraard niet de bedoeling dat iedere werkplek een eigen invulling geeft aan de job van pedagogisch coach.’

Grote interesse

Het is op dit moment nog te vroeg om een zicht te hebben op het aantal inschrijvingen, zeker omdat studenten steeds later beslissen om zich voor een opleiding in te schrijven. Maar de interesse voor de nieuwe opleiding lijkt alvast groot. Detavernier: ‘Voor de webregistratie, dat is de eerste fase van de inschrijving, hebben zich al zeventig mensen aangemeld.’ Aan de Karel de Grote-Hogeschool lag dat aantal nog een stuk hoger. ‘Maar het is uiteraard nog geen garantie dat al die mensen uiteindelijk aan de opleiding beginnen’, zegt Werbrouck voorzichtig. Ook aan de Erasmus Hogeschool Brussel schreven zich al heel wat studenten in.

Voor alle duidelijkheid: de opleiding richt zich tot studenten uit zowel ASO, TSO als BSO. ‘Belangrijk is dat het wel degelijk een bacheloropleiding is’, zegt Caroline Detavernier, die verder benadrukt dat het niet volstaat om graag met kinderen te werken.

Werbrouck heeft de indruk dat de geïnteresseerden een goede mix vormen. ‘Uit de voorlopige gegevens kunnen wij opmaken dat veel mensen komen uit het TSO, heel wat uit de humane wetenschappen in het ASO en ongeveer een vierde uit het BSO. De grote meerderheid komt

rechtstreeks van de middelbare school, al zijn er ook nogal wat mensen die overstappen uit de opleidingen kleuter- of lager onderwijs. Verder wil een aantal mensen uit de kinderopvang starten, hoewel we nog geen specifiek programma hebben voor werkstudenten.’ De drie hogescholen zijn wel van plan om dat programma te ontwikkelen, in onderlinge samenwerking. Het wordt waarschijnlijk een combinatie van afstandsonderwijs en contactonderwijs, waarbij de lessen geconcentreerd op één of twee dagen worden aangeboden.

Kleuterscholen

De gesprekspartners zijn blij met deze nieuwe doorbraak voor de kinderopvang, en dromen al luidop van een volgende stap. ‘Zou het geen geweldig idee zijn om een pedagogisch coach toe te voegen aan de overvolle klassen met de jongste kleuters? Vooral het aspect “werken met ouders” uit onze opleiding zou ook in het kleuteronderwijs een grote meerwaarde kunnen betekenen. Ook in de kinderopvangvoorzieningen die zijn verbonden aan een kleuterschool, zouden onze bachelors perfect passen als “verbindingspersonen” of brugfiguren,’ besluit Caroline Detavernier. Wordt ongetwijfeld vervolgd! ◀

Meer info

Drie hogescholen bieden de bacheloropleiding Pedagogie van het jonge kind aan:

- Artevelde Hogeschool (Gent), 09 218 73 73, www.arteveldehs.be (klik door via opleidingsaanbod).
- Erasmus Hogeschool (Brussel), 02 479 18 90, www.erasmushogeschool.be/pedagogiek-jonge-kind
- Karel de Grote-Hogeschool (Antwerpen), 03 613 14 07, www.kdg.be/opleidingen/pedagogie-van-het-jonge-kind.